

IZHAJA VSAKI DAN.
 ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj
 Posamične številke se prodajajo po 3 novč., (6 stotink)
 v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Ljubljani, Gorici,
 Kranju, Št. Petru, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu,
 Ajdovščini, Postojni, Dornbergu, Solkanu itd.
 Oglasi se računajo na milimetre v širokosti ene
 kolone. CENE: Trgovinske in obrtne oglase po 8 stot.
 meter, smrtne, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov
 po 20 st. miz. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka na-
 daljna vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanj pa
 40 stot. — Oglase sprejema „Inzeratni oddelek uprave
 Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi Edinosti.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za vse leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K —, za
 naročbe brez dopolne naročnine, se uprava ne ozira.
 Naročnina na nedeljsko izdajo „Edinosti“ stane: celoletno K 5-20, pol leta K 2-10
 Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana
 pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo.
 Naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista
 UREDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti 18 (Narodni dom)
 Izdajatelj in odgovorni urednik STEFAN GODINA. Lastnik
 konsorcijski lista „Edinost“. — Tiskarna konsorcijska
 lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18.
 Poštno-hraunilniški račun št. 541-652.
 Telefon št. 1157

BRZOJAVNE VESTI.

Državni zbor.

DUNAJ 5. Današnje seje je izpolnilo
 čitanje došlih vlog. Začetkom seje se je
 predsednik spominjal umrlega ministra
 Peschke in poslanca Herolda.

Proračunski odsek.

DUNAJ 5. Proračunski odsek je vspre-
 jel poglavje „Ljudska šola“ ter je s 15 proti
 14 glasovi odklonil resolucijo posl. Concija,
 ki se izreka proti pomnožitvi razredov na
 nemških ljudskih šolah v Trentu.

Tekom debate je posl. Conci izrazil
 željo, naj se ljudskim šolam „Legge nazionale“
 v Spljetu in Sibeniku podeli pravica javnosti,
 ter je zahteval, naj se slovenski oddelek
 učiteljskega v Koprju premesti v kak slovenski
 kraj. Nadalje je urgiral ustanovitev italijan-
 skega učiteljskega v Gradški ter je odločno
 pobijal postavko proračuna, s katero se ima
 pomnožiti nemško šolstvo na Trentinskem.
 Ta postavka da ima germanizatorično tendenco.

Sozalnice povodom smrti dr. Herolda.

DUNAJ 5. Povodom smrti dr. Herolda
 so poslali posl. dr. Kramar sozalnice na-
 mestnik grof Coudenhove, predsednik poslan-
 ske zbornice dr. Weisskirchner, pravosodni
 minister dr. Klein in predsednik poljskega
 kluba dr. Glabinski. Poslednji je sporočil, da
 se predsednik poljskega kluba poda v Prago
 na pogreb.

Nadalje je izrazila sozalnje deputacija če-
 ških socijalnih demokratov in poslanec Perner-
 storfer za socijalno-demokratsko zvezo. Pred-
 sednika dr. Weisskirchnerja bo na pogrebu
 zastopal podpredsednik dr. Začek.

Češki klub je imel predpoludne sejo, na
 kateri se je dr. Kramar v toplih besedah
 spominjal umrlega dr. Herolda. V parlamen-
 tarne komisije „Narodnega kluba“ pride mesto
 dr. Herolda dr. Maštalka.

Novi deželni glavar za Gorenje Avstrijsko.

DUNAJ 5. C. kr. kor. biro je zvedel,
 da bo deželnim glavarjem za Gorenje Avstrijsko
 imenovan deželni poslanec, konzistorij-
 alni svetnik Ivan Nep. Hauser.

Bivši pomorski arzenal v Trstu na prodaj.

DUNAJ 5. Finančni minister je pred-
 ložil zbornici zakonski načrt glede prodaje
 bivšega pomorskega arzenala v Trstu.

Konferencija načelnikov klubov.

DUNAJ 5. Na današnji konferenci na-
 čelnikov klubov sta ministri predsednik
 baron Beck in predsednik dr. Weisskirchner
 naglašala potrebo, da se čim prej reši pro-
 račun. Predsednik je predlagal naj se za
 razpravo proračuna porabi 30 sej, z deset-
 urnim trajanjem. Posvetovanja se bodo čim
 prej nadaljevala.

Žrebanje.

DUNAJ 5. (Srečke Bodenkredita 2.
 emisije). Glavni dobiček 60.000 K je zadela
 ser. 4777 št. 24, drugi dobiček 4000 K pa
 ser. 3282 št. 14.

Demonstracije na visoki šoli za živinozdravništvo.

DUNAJ 5. Pred zgradbo visoke šole za
 živinozdravništvo so se danes ponovile de-
 monstracije še v večji meri. Vstop v zavod
 sta branila policija in vojaška straža. Okolu
 10. ure je bilo pred poslopjem zbrano okolu
 500 dijakov, ki so zahtevali od rektorja, naj

jim prepusti dvorano za posvetovanje. Ker
 se jim ni ugodilo, so pričeli demonstrirati.
 Nastal je grozen vrišč. Okolo 10 in pol ure
 je prišlo 25 redarjev, ki so imeli zamenjati
 svoje kolege. Dijaki so jim zastavili pot. Se-
 le ko so redarji zažugali z orožjem, so jih
 dijaki pustili naprej. Pri tem sta bila radi
 izgrediva dva dijaka aretirana a pozneje zopet
 izpuščena na svobodo.

Rektorja visoke šole in nekaterim pr-
 slancem se je le z veliko težavo posrečilo,
 da so dijake nekoliko pomirili. Rektor se je
 podal v naučno ministerstvo, da predloži
 želje ojašstva. Ob 11 in pol uri so se dijaki
 podali pred parlament in k vseučilišču, nakar
 so se razšli.

Cesar Viljem na potu v Pulo.

ZADAR 5. Danes ob 2. uri popoldne
 je prisel v Cavtat torpedovka „Sleipner“,
 da vspejme oziroma odda brzjojavke cesarja
 Viljema.

Cesar Viljem v Puli.

PULA 5. Jutri zjutraj dospe cesar
 Viljem na jahti „Hohenzollern“ v Pulo. Ce-
 sarsko jahto bosta spremljali vojni ladiji
 „Hamburg“ in „Sleipner“. Nemško cesarsko
 dvojico pozdravi poveljnik vojne mornarice
 grof Montecuccoli in izroči cesarju lastno-
 ročno pismo cesarja Frana Josipa. V Pulo
 prispeta danes namestnik princ Hohenzol-
 lern in zborni poveljnik FML Potiorek, da po-
 zdravita cesarja. Cesarska dvojica se odpelja
 na Dunaj jutri ob 4¼ ure popoldne s po-
 sebnim nemškim dvornim vlakom, ki obstoji
 iz 11 vozov in enega avstrijskega voza za
 prtljago. Cesar Viljem dospe na kolodvor v
 Penzingu v četrtek zjutraj. Od tamkaj se
 poda v Schönbrunn.

Ogrska poslanska zbornica.

BUDIMPEŠTA 5. Zbornica je imela
 danes sejo. Predsednik je naznanil, da mi-
 nister za notranje stvari grof Andrássy od-
 govori jutri na interpelacijo posl. Banffy ja
 glede vprašanja uporabe jezika.

Zbornica je zatem prešla na dnevni red.
 Jurij Nagy (stranka neodvisnosti) je
 utemeljeval svoj predlog, ki gre za tem, da
 bodi narodni praznik v spomin ogrske ustaje
 dne 15. marca in ne 11. aprila. Zbornica je
 z veliko večino predlog odklonila.

Nato je zbornica razpravljala več imuni-
 tetnih stvari ter jih rešila v smislu pred-
 logov imunitetnega odseka. Ob 2¼ popo-
 ludne je bila seja zaključena. Prihodnja seja
 jutri. Na dnevnem redu je razprava o držav-
 nem proračunu za 1908.

General Robilant odpotoval v Mace donijo.

RIM 5. General Robilant, novi poveljnik
 makedonskega orožništva je danes zjutraj
 preko Brindisi-ja odpotoval v Carigrad. Od
 tamkaj se poda v Solun.

Nov italijanski križar.

GENOVA 5. Danes so spustili v morje
 novi križar „Albatros“, ki ima 10.120 ton.
 Navzoči so bili minister mornarice, zastop-
 niki oblastni in velika množica ljudstva.

120 oseb utonilo.

BIHOV (gub. Černigovska) 5. (Petr.
 brz. ag.) Včeraj se je na Dnjepru prevrnila
 ladja, na kateri je bilo 150 oseb, večinoma
 ženske in otroci, ki so se vračali od službe
 božje. Rešiti so zamogli le 30 oseb.

Boji ob afgansko-indijski meji.

SIMLA 5. General Wilcox je danes
 zjutraj napadel Afgance na nekem griču za-

padno od Landi-Kotala. Afganci so bili
 vrženi čez mejo. Na angleški strani so bili
 ranjeni en častnik in dva vojaka.

SIMLA 5. (Reuterjev biro) Na raznih
 postajah ob severozapadni meji je dosedaj
 mobilizirano ozir. se mobilizira 89 batalijonov,
 15 eskadronov in štirje topovi.

Lapperant.

PARIZ 5. Stalni tajnik akademije zna-
 nosti, Lapperant, je danes umrl.

Dementi.

RIM 5. „Agenzia Stefani“ najodločneje
 dementuje vest, ki jo je priobčil „Giornale
 d'Italia“, da se proglasi nad Parmo obsedno
 stanje.

Ruska duma.

PETROGRAD 5. (Petr. brz. ag.) Na
 današnji seji dume, ki je bila prva po veliko-
 nočnih praznikih, je bilo rešeno 16 manjših
 zakonskih načrtov. Preden je zbornica prešla
 na dnevni red, se je predsednik v toplih be-
 sedah spominjal generala Lineviča. Poslanci
 so v znak žalosti vstali s svojih sedežev.

Švedski kralj v Petrogradu.

PETROGRAD 5. Švedski kralj Gustav
 je imenovan admiralom ruske flote. Švedski
 princ Viljem je upisan v floto listo.

Kralj je včeraj obiskal petrogradske
 spomenike in je vsprejel diplomatski zbor.
 Zvečer je bila v švedskem poslanstvu sve-
 čana večerja, na kateri je bil tudi minister
 za unanje stvari Izvolski.

Vprašanje šolskih nadzornikov.

(Dopis iz učiteljskih krogov.)

Naloga šolskega nadzornika je velike
 važnosti. Od načina, kakor on vrši to svojo
 nalogo, je odvisno v veliki meri, kako tudi
 učiteljstvo vrši svojo nalogo. Imenovanje šol-
 skih nadzornikov je torej v resnici — vpra-
 šanje razvoja našega šolstva, vprašanje na-
 rodne napredka, narodne bodočnosti!

Torej za nas — življensko vprašanje.
 Ne glede na okolnost, ali se kdo strinja ali
 ne strinja z navedenimi, ki jih je Vaš dopisnik v
 nedeljski številki razvijal o zahtevi po defi-
 nitivni šolskih nadzornikov, Vam mora biti
 učiteljstvo le hvaležno na tem, da ste priob-
 čili oni članek in ste morda s tem dali
 impulsa za koristno in potrebno diskuzijo o
 tem vprašanju.

Ravno na tem vam moramo biti hvaležni,
 da ste izjavili, da onih izvajanj ne podajate
 kakor svoje, že določeno in zaključeno mne-
 nje, ampak da ste pripravljene priobčevati
 tudi morebitne drugačne nazore, da torej
 odpirate vrata potrebni svobodni diskuziji.
 Seveda stvarni, brez osebnih animoznosti, sine
 ira et studio. Tako je prav. In naša želja je,
 da bi se vsi oni činitelji v našem st nu, ki
 se čutijo poklicane, da povedo svoje mnenje
 o tem vprašanju, poslužili te prilike in da bi
 lojalno in odkrito govorili o razmerju, ka-
 koršnje naj bi bilo med učiteljem in nadzor-
 nikom, med učnim zavodom in nadzorstvom.
 In če se bo na vseh straneh uvaževala resni-
 ca, da je zgodovina, minolost, izkušnja
 življenja: magistra vitae — če se bo lojalno
 pripoznavalo, da vsakdo govori le tako, kakor
 mu velevala lastna izkušnja in da torej vsa-
 cega vodi le dober namen, le želja po uredbi,
 ki bo najkoristnejša za vspešen razvoj našega
 šolstva: potem, menimo, ne bo moglo biti
 zamere, ako paše kakaj ojaštre beseda o
 tem, kar je bilo in kakor je še danes — ne

na korist našega šolstva. Če povzdigamo glas
 po zboljšanju, ne vodimo boja proti posa-
 mičnim osebam, ampak proti zistemu.

Po teh splošnih opazkah, ki so se nam
 zdele potrebne, dovolite, da mi prvi sledimo
 vašemu pozivu in spregovorimo nekoliko bes-
 sed. Pa v čisto preprosti obliki, tako le po
 domače. Zato pa tudi odkrito, iskreno.

Nadzorniki naj bi bili imenovani le taki
 učitelji iz okraja, ki so si z delovanjem v
 šoli prisvojili posebno kvalifikacijo in prak-
 tično neobrazbo, ki so to svojo kvalifikacijo
 dokazali tudi na okrajnih konferencah s pre-
 davanji na podlagi lastne prakse. Poleg tega,
 da je nadzornik znanstveno dovolj naobrazen,
 mora biti povsem seznanjen tudi s kra-
 jevnimi razmerami, v katerih mora delovati
 učitelj. Zato smo rekli, da okrajni
 šolski nadzornik bodi izvoljen
 iz srede učiteljstva dotičnega
 okraja!

To pa je ravno, kar se dosedaj čisto —
 ne dogaja. Le premnogokrat so imenovani
 nadzorniki šolniki, ki jih priporoča gotovo
 politično mišljenje, oziroma, se zavzemlje
 zanje ta ali ona stranka ali pa oblast iz
 vzrokov, ki ne izhajajo iz stvarnih razlogov,
 iz skrbi za napredek šolstva. Tako se ime-
 nujejo čisto tudi profesorji, ki niso imeli ni-
 kakih stikov z ljudsko šolo, ki ne poznajo
 krajevnih razmer in zato tudi ne morejo
 umeti ni potreb ljudske šole, kakor jih
 ustvarja realno življenje, niti ne morejo umeti
 položaja učitelja, kakor isto rezultira iz raz-
 voja vsakdanjega življenja med ljudstvom tam
 zunaj na selu.

Zato pravimo: nadzornik bodi vzet iz
 sredine učiteljstva, bodi mož — prakse, člo-
 vek, ki si je pridobil vpogled v dušo učitelja
 in — ljudstva. Le takov mož more prispe-
 vati v svojem nadzorniskem delokrogu za tisti
 kontakt med šolo in domom, za tisto soglasje
 med učiteljem in ljudstvom, ki sta neizogibno
 potrebna, da šola doseže svoj učni in vzgo-
 jevalni namen.

Na nadzorniška mesta le nikar ne ljudi,
 ki so le izvrševali — birokratije, ki jim je
 mrtva črka dobljenih ukazov in predpisov —
 vse in ki ob bergljah teh predpisov službeno-
 resno nagubanim čelom stopajo preko real-
 nega življenja in njegovih zahtev, pojavljajo-
 čih se v nešteti rarijacijah, kakor jih ne
 more predvidjati noben predpis, zložen v
 tistem znanem suhem, uradnem zlogu. V na-
 ravi stvari je, da takov nadzornik birokrat
 išče opore le tam zgoraj in da skuša ustre-
 zati le onim tam gori, četudi s tem krvavo
 zadelje navzdolaj. Glavno mu je, kako mi-
 slijo o njem oni tam gori, a za to, kako so-
 dijo o njem učitelji, se ne menijo.

Gorje okraju, kjer vladajo take razmere,
 kjer se nadzoruje šole le po pisanih para-
 grafih! Sedaj pa pomislimo dalje na posledice,
 ako bi tak birokrat dobil neporavno
 podlago definitivnosti! To bi katastrofalno
 vplivalo na razmerje učiteljstva in s tem na
 razvoj šolstva v dotičnem okraju.

Prava antiteza takega nadzornika-biro-
 krata je človek, ki je sam preživel trpkosti
 učitelja na deželi, ki ima zato toplo srce do
 usode učiteljev, ki zna na podlagi lastnih
 pedagoških-didaktičnih in življenskih
 izkušenj biti nadzornik in doberhoten vodi-
 telj učiteljstvu, ki zna po potrebi grajati, ali
 tudi braniti v slučaju, ko bi mogla
 biti tam gori — zamera!

Prvi pogoj, da kdo vestno vrši svoj
 poklic, je, da ima veselje do po-
 klica. A to more zopet imeti le tedaj, ako
 je ta njegov poklic spoštovan. A baš tu je
 poznan nadzornik, da brani ugled učiteljstva
 navzgori in navzdol, pa bilo proti komur-
 koli. Le v učitelju, ki ima zavest, da mu je
 obramba zagotovljena, se more razviti in
 ohraniti idealno navdušenje za vzvišeno delo
 na polju naredne pravde. Če pa nima za-
 vesti, da ga brani močna roka pred viharji
 krivice in predodkov, omejevanja mu čut-
 stva, ves idejalizem mineva in na posledicah
 trpi — šola.

Pravi nadzornik se ne bo pokoril vsa-
 kemu birokratskemu ignorantu v starih šol-
 stva; svoje pisarniške posle bo opravljal le
 v toliki meri, kolikor je neizogibno potrebno,
 ostali čas pa bo posvečal šoli in učiteljstvu,
 kakor mu velevala lastna izkušnja in —
 srce. Takemu nadzorniku bodo seveda uti-
 telji privoščali čim dalje službovanje, pa bilo
 definitivno ali provizorično.

Nadzornik-birokrat pa, ki bi ga ščitila
 definitivnost, bi bil pava petrificirana ne-
 sreča za šolstvo. Nepoklicani naj le izginejo
 s pozorišča čim prej!

Parlamentarna situacija.

Nenadna smrt ministra Peschke je za-
 ustavila razvoj parlamentarne in notranje
 politične krize za nekoliko dni. Baron Beck
 sicer reši vprašanje, kdo naj bo naslednikom
 Peschke, v soglasju s stanjem stvari, kakršna

PODLISTEK.

69

KAZAKI.

Kavkaška povest. — Grof LEV N. TOLSTOJ.

XXV.

„Kaj ti svojega najemnika ne poz-
 naš?“ se je obrnil Bjelecki k Marjanki.
 „Kako pa naj ga poznam, ko ne pride
 nikoli k nam?“ je rekla Marjanka in po-
 gledala Olenina.

Olenin se je prestrašil, se zdrnil in
 sam ne vedoč, kaj bi rekel, je odgovoril:
 „Bojim se tvoje matere. Ona me je tako
 ozmerjala prvi pot, ko sem prišel k vam.“

Marjanka se je zasmejala.

„In ti si se ustrašil?“ je rekla in ga
 pogledala: nato se je obrnila proč.

Tukaj je zagledal Olenin prvičkrat ves
 obraz lepega dekleta: preje je videl
 vedno le obezvano do oči z ruto. Ni ve-
 ljala zastoj za prvo krasotico v vasi.
 Ustjenka je bila brhko dekle, majhna,
 polna, rdečelična, z veselimi, rjavimi očmi,
 z večnim smehljajem na rdečih ustnicah,
 večno se smejajoča in brbljajoča. Marjanka

pa nikakor ni bila samo zalo dekle: ona
 je bila resnična lepota! Črte njenega
 obraza so se mogle zdeti preveč moške
 in skoro grobe, da ni bilo tega visokega,
 vitkega stasa in močnih prsi in pleč, in
 zlasti da ni bilo tega strogega in obenem
 nežnega izraza podolgovatih črnih oči, ob-
 danih s temno senco pod črnimi obrvmi,
 in vedrega izraza ust pri nasmehu. Ona
 se je redkokdaj smehljala, a zato je vzbujal
 njen usmev vedno začudenje. Dih de-
 viške moči in zdravja je vel od nje. Vse
 deklice so bile lepe, a i deklice same i
 Bjelecki in sluga, ki je bil prišel s popr-
 njaki, vsi so se nehoté ozirali na Marjanko
 in kadar so se obračali k deklicam, so se
 obračali k njej. Bila je kakor ponosna in
 vesela kraljica med drugimi.

Bjelecki se je trudil, da bi bila za-
 bava vseskoj spodobna; ni nehal kram-
 ljati, je pripravil dekleta do tega, da so
 podajala vino v krogu, je uganjal z njimi
 burke in neprestano delal proti Oleninu
 po francosko nesposodobne opazke o lepoti
 Marjanke, ki jo je imenoval „Vašo“, la-
 vôte, in ga silil, naj se vede tako, kakor
 se je vedel on sam. Olenin je bil čezdalje
 bolj potr. Premišljeval je, kako bi po-
 begnil. Tu je oznanil Bjelecki, da mora
 Ustjenka, ki je obhajala svoj god, poda-

jati vino s poljubi. Bila je pripravljena, a
 pod pogojem, da ji vsak položi denarja na
 krožnik, kakor se to dela na svatbah.
 „Sam vrag me je zanesel na to zoprno
 gostijo!“ je rekel Olenin sam pri sebi in
 vstal in hotel iti.

Kam hočete?

„Grem po tobaka,“ je dejal, namenjen
 uiti, a Bjelecki ga je prijel za roko.

„Imam denar pri sebi,“ mu je rekel
 po francosko.

„Ne morem uiti, moram tukaj pla-
 čati,“ si je mislil Olenin in je bil jako
 jezen na svojo nerodnost. „Ali res ne
 morem tako delati kakor Bjelecki? Ne bi
 bil smel priti, a ko sem enkrat prišel, jim
 ne smem kaziti veselja. Moram piti po
 kazaško.“ Vzel je čapuro (leseno čašo, dr-
 žečo osem kozarcev), nalil vina in jo izpil
 skoro vso. Dekleta so ga gledala, ko je
 pil, z začudenjem in skoro s strahom. To
 se jim je zdelo čudno in nesposobno.
 Ustjenka je podala še en kozarec vsakemu
 in se poljubila z obema. „No, dekleta, zdaj
 bomo veseli!“ je rekla in potresavala na
 krožniku štiri rublje, ki sta jih bila polo-
 žila gospoda.

Oleninu že ni bilo več neprijetno. Po-
 stal je zgovoren.

(Pride še)

je v parlamentu, in tudi v soglasju s svojo namero, predložiti poslanski zbornici jezikovni zakon za češko kraljevstvo; ali treba konstatirati, da je vse običajno kakor ladija na peščini in ni dogleden trenutek, kedaj zopet začne življenje in gibanje v parlamentarnem stroju.

Kandidat za dedščino po Peschki je v prvi vrsti njegov prednik, bivši nemški minister-rojak Prade. Istemu je bar. Beck že ponudil portfelj, ali Prade si je izprosil nekoliko dni v razmišljanje. Druga kandidata sta (med drugimi) nemški radikalec Pacher in agrarec dr. Schreiner. Imenovanje Pradeja bi vsekakor pomenjalo nekako zboljšanje situacije, ker bi nehoti imelo neko ost proti nemško-radikalni „Scharfmacherei“.

V nedeljo je imel razširjeni mladočeški ekskluzivni komite sejo, v kateri so sprejeli resolucijo, naj češka državnozborna komisija odredi vladi vsako podporo, sko se ne ustavi žaljenje jezikovnih pravic češkega naroda se strani nemških sodnikov.

Vlada mora torej zavzeti določeno stališče, ali pa odstopiti. Poljska „Nova Reforma“ je pisala, da se je Čeh dr. Kramář že izrekel zadovoljnim s kakim uradniškim ministerstvom. „Národní Listy“ pa to zanikajo.

Vsekakor mora priti v kratkem do razjasnitve situacije.

Jeze se baje izvestni krogi, ker si mi dovoljujemo govoriti o dogodkih v goriškem semenišču in se posebno o odstopu ravnatelja monsignora Gabrijelčiča notri sredi semestra. Tako nam poroča zaupna oseba, ki je v stikih z dotičnimi krogi in ki nas je tudi nedavno temu informirala, kako da opravičujejo več nego čudno dejstvo, da cerkvene oblasti pač prepovedujejo čitanje „Edinosti“, a se niso niti ganile proti „Piccolu“ in „Indipendentu“.

Na zavodu, v katerem se vzgajajo bodoči duhovniki, moške, ki bodo po svojem položaju globoko posežali v vse življenje naroda, na takem zavodu je interesiran ves narod in vsakemu javnemu glasilu je v pravico in dolžnost, da se zanima za takov zavod. In te pravice se mi ne puščamo jemati od nikogar. Če se pa hoče naše informacije predstavljati kakor nekako žaljenje duhovščine, je taka insinuvacija tako bedasta, da ne zasluhuje niti besedice odgovora. In mi vemo dobro — kakor vedo tudi dotični krogi, ako niso slepi — da velik del duhovščine vidi v naših vesteh poprej brambo pravic in svobode duhovščine! Ali se umejemo?!

† Dr. Josip Herold.

Včerajšnja brzojavka nam je naznanila nepričakovano smrt predsednika češkega narodnega sveta in znamenitega češkega politika, dr. Josipa Herolda. Vest o njegovi smrti je vzbudila v celnem češkem narodu silni občutek padca velikana. Kajti naj imajo o njem poedinci in stranke tudi tako razsojdo — kar je naravno pri politiku — vendar nikdo mu ne more odreči, da je bil to moč velikega duha in izrednih zmoglosti, ki so mu pripomogle do slavnega imena kakor politika, govornika in strokovnjaka v starih avtonomije in šolstva.

Z njim in v njem je vzkliła češka svobodomiselnost (mladočeška) stranka, z njim in v njem je našla vrhunec svoje razpenjivosti, a doživel je on tudi padec svoje stranke in mrtvaška aureola okrog trupla dr. Herolda obsipava tudi mladočeško stranko. Z dr. Heroldom izumira poslednji izmed vrste onih čeških politikov, ki so v sedemdesetih letih ustanovili mladočeško stranko: dr. Sladkovsky, Barák, dr. Trojan, dr. Vašaty, dr. Julij, Grégr, dr. Ed. Grégr, Gust. Eim, dr. Engl — ti vsi so že odšli tja, od koder ni povratka. Ostal je še edini dr. Herold. Vsi ostali, ki imajo sedaj glavne funkcije v mladočeški stranki, dr. Kramář in drugi, — ti vsi so izrastli izven svobodomiselnosti stranke in korenine njih političnega prepričanja tiče tudi povsem drugje. K starji gardi bi pravzaprav še spadal dr. Pacák, no ministerski frak ubija strankarskega politika.

Zato je treba smatrati dr. Herolda glavnim in edinim predstaviteljem mladočeške stranke in njega smrt je tudi velikega pomena v političnem razvoju češkega naroda.

Dr. Josip Herold se je rodil leta 1850 v praškem predmestju Vrsovice. Že kakor pravnik se je zibalo udeležil narodnega in političnega gibanja. Svojo prvo javno kariero je napravil v rojstnem kraju, kjer si je kakor župan stekel mnogo zaslug. Leta 1883, je bil od ravnarstva vprašajoče mladočeške stranke izvoljen v češki deželni zbor, kmalu potem tudi v državni zbor. Bil je tudi starosta Vinogradskega okraja, od l. 1896 deželni odbornik, dalje ravnatelj „Deželne banke češkega kraljevstva“, ravnatelj „Slavije“, intendant Narodnega divadla, člen ravnateljstva praškega konservatorija, predsednik Narodnega sveta in je imel še celo vrsto drugih javnih funkcij. Ravno ta akumulacija je bila vzrok strastnih napadov proti njemu se strani političnih nasprotnikov.

Dr. Herold je veljal za izbornega in dovršenega govornika; ko je govoril v parlamentu, poslušala ga je cela zbornica. V zadnjem času pa ni več veliko nastopil v javnem parlamentarnem življenju, pač pa se je posvetil z vno delu, ki mu je nalagala čast predsednika Narodnega sveta. Dr. Herold je ekseliral kakor bister pravnik in zagovornik, kakor strokovnjak v starih avtonomije in

šolstva. Kakor politik se je izkazoval prodajajočega in bistrega duha, treznih in jasnih nazorov, vedno oboroženim vojakom za pravice svojega naroda.

Pred nekoliko dni je zbolel na šeno veld zastrupljenja krvi; njegova smrt je nastala skoraj nepričakovano.

Vseslovanski kongres.

„Čehoslav. Korresp.“ poroča, da se v kratkem sestanejo v Pragi slovanski državni poslanci na posvetovanje o nameravanem vseslovanskem kongresu. Posvetovanja se udeležijo tudi več členov ruske dume.

Hrvatska.

Nov Rauchov atentat na ustavno svobodo Hrvatske. Kakor so doznali čitatelji iz včerajšnje številke, so bile v nedeljo v Zagrebu zopet velike demonstracije in malo da ni prišlo do velikih izgrediv in prelivanja krvi. Vzrok za to novo ogorčenje so zopet podali tisti brezvestni eksponenti madjarskega nasilja, ki sedaj — besne na Markovem trgu, Rauch-Czernkovich sta zagrešila nov zločin, nov atentat na zakon in ustavo, novo nasilje. Po preganjanju dijakov, po premeščanju profesorjev iz političnih razlogov, po gnusnem maščevanju nad profesorjema Šurminom in Manojlovičem jedino za toker sta kakor zakonito izvoljena narodna zastopnika vršila svoje nedotakljivo pravo, po dirjaški gonji proti siromašnim učiteljem, ki se nočejo ponižati v belote in krvnike svojega lastnega naroda; po vsem tem sta Rauch in njegov nesrečni „podban“ Czernkovich stegnili svoji roti po vszi temeljni pravici — suspendirala sta samovoljno zakon o svobodi združevanja. Ne le, da sta prepovedala za nedeljo sklicano zborovanje meščanstva, ampak zabranila sta tudi zaupni shod! Pa še s kako notivacijo! Ker bi se bilo na shodu kritiziralo vladne odredbe! To je absolutizem brez fgo-vega peresa, to je azijsko nasilje. In vihu tega! na kak infernalen način sta postopala krutnika! Pustila sta, da so se ljudje zbirali in še le potem je nastopil njih berič z naznanilom, da ima nalog vse razgnati. Namen tej taktiki je prozoren, je — peklenški. Rauchova vlada je računala, da pride do spopada med razdruženimi zborovalci in oboroženo silo in da bo tekla kri, v kateri si bo mogel Rauch prati svoje tiranske roke. češ: vidite vi tam gori na Dunaju in v Budimpešti, Hrvatse so podirjali in za to, se jih mora brzdati z verigami...!

Nu, hvala, Bogu, tudi ta peklenška nakana ni vspela. Ni ga primera v zgodovini, da bi zabranjevanje shodov, dušenje glasu naroda, zatiranje vsakega svobodnega gibanja — podaljšalo tiranom življenje. — Čm huja je besnilo tiranije, čm huja je nje otepanje okolo sebe, tem očitnejši je dokaz, da je tirarija dosegla svoj višek, da je izgubila kompas; pak leti nizdolu. Tudi Khuenova vlada je postajala tem besnejša, čm bolj se je bližala svojem koncu. Na tisoče ljudi je pometala v ječe, na narod se je streljalo, odpravili so poroto. Ali tudi to so bili zadnji otrošljaji. Tako je tudi pozneja Tomašičeva tirarija ravno pri svojem koncu leta 1906. počenjala najhuje nezakonitosti. Ta žig smrti nosi na sebi tudi Rauchov režim... Od vseh strani orožniška bodala. Rauch hoče pokazati, da sedi na bajonetih. Ali na bajonetih se ne more dolgo sedeti — tako je rekel že pokojni francoski državnik Thiers, ki je po oni usodni vojni sklenil mir z Nemčijo.

Profesor Šurmin o svojem umirovljenju. V pogovoru z dopisnikom „Tagespostea“ je izjavil umirovljeni profesor Šurmin med drugim nastopno: Hrvatsko vseučilišče ostane sedaj brez slušateljev. Itak že absolutistično vladajoča vlada Rauch hoče s tem, da mojemu umirovljenju dodaja še druga, izviti se iz zagate, v kat ro so zašli. Vseučilišni profesorji morajo biti — tako govori tudi v volinim zakonu — izvoljeni v sabor. Tako pravi zakon, sankcioniran od cesarja. Dosedaj se ni dznil še roben ban, da bi se dotknili sankcioniranja zakona o imuniteti; niti grof Khuen se ni upal tega. O! strani torej, od katere bi se imel čuvati zakon, se ta zakon krši na poslancih! In to se dogaja v jubilej- nemo letu, v katerem se vsem narodom s polno roko podeljajo milosti, — le Sibom in Hrvatom v Hrvatski ne.

V svojem umirovljenju vidi profesor Šurmin degradacijo eminentno kulturne misije vseučilišča. Penzionirali so ga le zato, ker pripada stranki, ki oistro kritikuje Rauchov režim. To je žaljenje vseučilišča, ki ga (žaljenja) dijaštvo ni moglo mirno prenesti. Zato se je Rauch maščeval nad dijaki. Odtezati jim je začel stipendije in podpore. Dijaki, katerih očetje ali sorodniki so glasovali za koalicijske kandidate, niso bili oproščeni od šolnine. In to v zvezi zakonu, ki javči svobodno volitev. K temu so se pridružila proganjanja uradnikov, ki so glasovali za koalicijske kandidate. Umrovljenja in suspendiranja — to so na Hrvatskem priprave za jubilejno slavnost. Džorzel je sklep dijakov za bojkotiranje zagrebškega vseučilišča. Dijaki hočejo tudi sestaviti spomenico na cesarja in vse vseučiliščne profesorje monarhije. Hrvatski delegatje pa spravijo stvar v ogrsko-hrvatski sabor in s tem pred forum Evrope.

Akcijski vseučilišni profesorjev. Kakor javlja iz Zagreba je vsaka fakulteta zagreb-

škega vseučilišča izvolila dva profesorja, k sestavijo spomenico o najnovejših „masre-glovanjih“ profesorjev ter jo predlože cesarju.

Naslednika dr. Šurmina in dr. Manojloviča. Nekateri hrvatski listi poročajo, da postaneta naslednika dr. Šurmina in dr. Manojloviča dr. Nikola Andrić in dr. Šufilay.

Beligrasko vseučilišče in hrvatski dijaki. Senat beligradskega vseučilišča ni hotel vprejeti sto zagrebških dijakov iz razloga, češ da je rok upisovanja za letno polletje že minul.

Beligraski profesorji dru. Šurminu. Vpokojeni profesor dr. Šurmin je prejel od profesorkega kolegija beligradskega vseučilišča pismo, v katerem mu srbski kolegi povodom njegovega vpokojenja izražajo simpatije. Pismo je podpisalo osemnajst profesorjev.

Odhod dijakov iz Zagreba. Veči del vseučiliščnih dijakov zagrebškega vseučilišča zapusti Zagreb ter se inskribira na drugih vseučiliščih. Demisrije je prejelo nad 800 slušateljev. Sedaj ni treba Rauchu zapirati vseučilišča, zpre se samo ob sebi. V to število pa niso uračunani Bolgari in bogoslovci. Sinoči so se dijaki odpeljali v tujino.

Dr. Frank — diskvalificiran. Nedavno temu je bila na zagrebškem okrajnem sodišču kazenska rasprava. Tožnik je bil dr. Josip Frank. Tožil je radi žaljenja na časti. Zastopnik toženčev dr. Hinkovič je napovedal dokaz resnice, da je Frank zagrešil nepoštena dela. V ta namen je predlagal, da se prečita neka razsodba „stola sedmorice“, s katero je bil Frank proglašen krivim ter suspendiran od odvetništva, ker je v spletkah, škodljivih tretjim osebam, sodeloval in podeljeval svete, kar da je — proti svoji službeni prisegi — delal iz koristi ljubja na škodo strank.

Da bi oslabil vtis te razsodbe, je izjavil Frank, da je bil pokojni septemvir Kostial podkupljen.

Na to so vdova po rečenem sodniku, hčere in sin Josip v obrambo ča ti pokojnika uložili po dru. Hinkoviču kazensko ovadbo proti dru. Franku. Sin pok. Kostiala Ivan pa je, kakor častnik, zahteval od Franka viteško zadoščenje. Frank je vsprejel poziv. Med tem pa so se sekundanti stotnikovi uverili, da dr. Josip Frank ni sposoben dati vitežko zadoščenje in so radi tega prekinili nadaljna pogajanja s sekundanti dra. Franka. Ker torej stotnik Kostial ne more zadobiti vitežkega zadoščenja; se je pridružil kazenski ovadbi svoje matere, brata in sester.

Dr. Frank ima eno moralno pljusko več na svojem licu, ki pa bržkone — ni zarčelo radi tega.

Ogrska.

Neodvisna stranka za samostalno banko.

V Torni na Sedmogradskem se je v nedeljo vršil shod, na katerem je bilo mnogo poslancev neodvisne stranke. Vsprejeta je bila resolucija, v kateri se zastera ustanovitev samostalne ogrske banke ter se pozivlja vlado, naj čim prej predloži dotični načrt.

Ministerska kriza na Ogrskem.

Glasmom vesti iz Budimpešte, pride po jubilejnih slavnostih na Ogrskem do velike ministerske krize. Stranka neodvisnosti stremi za tem, da pride sama do vlade, to je, da da dobi ves kabinet v svoje roke. To se vidi že iz borbe, ki jo že dlje časa vodijo proti ministru za notranje stvari grofu Andrássyju.

Rusija.

Prihodki so se povišali.

Iz Petrograda javljajo, da so skupni prihodi za prvo četrtletje znašali 528,400,000 rubljev. Lani je bilo v istem času 518 mil. rubljev prihodkov.

Drobne politične vesti.

Pananglikanski kongres se bo vršil meseca junija v Londonu. Iz prekomorskih dežel pride na kongres okoli 1000 delegatov, ki bodo zastopali okoli 200 škofij.

Portugalska zbornica se je konstituirala. Predsednikom je bil izvoljen progressist Libano Gorgos. Zbornica je zatem izvolila deputacijo, ki izreče kralju in kraljevski rodbini sožalje radi smrti kralja in prestolonaslednika. Na to je bila seja v znak žalosti zaključena.

Bosanska vlada in mohamedanci. Pogajanja, ki so se vršila med mohamedanci in bosansko vlado so končana. Dosegel se je sporazum v agrarnih in pravnih vprašanjih. O ostalih vprašanjih se bodo nadaljevala pogajanja na jesen.

Nemški cesar vspreme za časa svojega mučenja na Dunaju v posebni avdi-jenci avstrijskega in ogrskega ministerskega predsednika.

Letošnje velike vojaške vaje se bodo vršile v zapadni Ogrski. Vojaških vaj, ki prično okoli 18. septembra, se udeležijo 4. budimpeštanski, 5. požunski in 13. zagrebški vojni zbor.

Dnevne vesti.

Najnovejše agitacijsko sredstvo soc. demokracije. Pišejo nam: Dobroznani slovenski uradnik na južni železnici v Trstu, ki je ob enem šef-agitator socialne demokracije,

je zopet na delu. Izmislil si je zelo neumno sredstvo. Čujte torej! Ta gospod je svojim podrejenim agitatorjem naročil, naj v njegovem imenu povedo uložencem in delavcem na južni železnici, da oni, ki ni organiziran pri socialni demokraciji, ne bo dobi-val doklade za Kras, provizoričnim delavcem pa da se ne bo izplačevala podpora 12 K za porode. — Kakor rečeno, to agitacijsko sredstvo je tako smešno, da ne more zavesti nikogar, ako ima kaj soli v glavi. Svetovali bi torej dotičnemu gospodu, naj si prihodnjič kaj pametnejega izmisli, ker na tak lim ne sedijo radi slovenski delavci.

Več narodnih delavcev na juž. železnici.

Kako podpirajo Čehi pomočjo industriji. Splošno je znano, da se češki narod strogo ravna po geslu „Svoji k svojim“ in da je ravno s tem najbolj pospešil razvoj češke narodne industrije. Po vsakem predmetu, ki ga je pričel izdelovati češki obrtnik ali podjetnik, je z veseljem sešlo na sto in stotisoče rok in v kratkem se je tako vdomačilo v čeških obiteljih mnogo najraznovrstnejših čeških izdelkov, narodni industriji pa je bil s tem zagotovljen obstanek in temelj za najlepšo bodočnost. Posnemanja vreden vzgled so nam podali Čehi pri kupovanju kavne primesi (cikorije), katere uporaba je danes razširjena povsod. Pred približno desetimi leti še ni bilo nobene večje češke tovarne za izdelovanje kavnih surogatov in so bila večina vsa podjetja te vrste v nemških rokah. Ko pa se je ustanovila v Kolínu velike češka tovarna za kavne primesi, so pričeli češki trgovci s tako vno mo uvajati izdelke tega podjetja, da se je morala nemška konkurenca v kratkem umakniti. Tudi slovenskim trgovcem se baš pri tem predmetu nudi lepa prilika, da koristijo domači stvari in naročajo izdelke iz Prve jugoslovanske tovarne za kavne surogate v Ljubljani, katere lastnik je g. Ivan Jabačin, ter priporočajo svojim odjemalcem predvsem izvrstno „Zvezdo“ kavno primes, ki prav nič ne ostaja za podobnim nemškim blagom. Od te tvrde imajo razna narodna društva lepe koristi, ki bi se znatno povečale, ko bi vsaka Slovenka kupovala ta izdelek. Tudi društvo slov. književnikov in časnikarjev je zopet prejelo od omenjene tvrde znesek 100 K ter ob tej priliki vsakemu zavednemu Slovencu priporočila njene izdelke.

Razpisani službi. V področju c. kr. finančnega ravnateljstva v Trstu je popolniti mesto davčnega ekssekutorja z dnevnim povsalom letnih 1020 K o. d. n. 1080 K. — Pri c. kr. višem deželnem sodišču v Trstu je pa izpraznjeno mesto sodnega sluga.

Komadi po 50 stotink. Finančno ministerstvo na Dunaju namerava izdati komade po 50 stotink. Ta denar je bil predviden že v vladnem načrtu leta 1892, a Ogrska je bila proti izdavanju takega denarja. Finančno ministerstvo je ostalo pa pri svojem načrtu in bo skušalo, da ga uresniči, ko se leta 1910 obnovi novčana in vrednostna pogodba z Ogrsko.

Novačenje. Do danes je bilo na novačenju v Trstu asentiranih 473 mladencev.

Družbi sv. Cirila in Metoda je izročila ženska podružnica šentpeterska 127 K 48 st. čisti dohodek „Jurjeranija“ pri „Ciril Metodovih“ na Gradu. Iskrena zahvala vsem, ki so bili pomožni ob tem improviziranem delu za našo družbo!

Družbi sv. Cirila in Metoda pošiljajte tudi sicer nerabni stari denar, ki leži po blagajnicah, skrinjah in kotih, dela pa napotje. Družba ga uporabi v korist slovenske.

Poročilo se je glasom tržaškega mestnega statističnega urada v minulemu letu 1907 v tržaški mestni občini 1827 parov (l. 1906 le 1781). O! teh je bilo 1719 katoliških parov, 23 protestantskih, 41 židovskih, 7 drugih konfesij in 37 brez konfesije. Od zaročnikov je bilo 1700 katolikov, 24 protestantov, 46 židov in 15 drugih konfesij, 32 brez konfesije.

Od 1827 zaročnikov je bilo Tržačanov 821; 432 jih je bilo z Goriškega in iz Istre, 295 iz drugih avstrijskih pokrajin, 24 iz Hrvatske in Ogrske, 213 iz Italije in 42 iz drugih držav.

Od 1727 nevest je bilo 949 Tržačank, 381 z Goriške in iz Istre, 311 iz drugih avstrijskih pokrajin, 22 iz Hrvatske in Ogrske, 135 iz Italije, 29 iz drugih držav.

Od 989 Tržačank se je 602 poročilo s Tržačani, 168 s Primorci, 77 z Avstrijci raznih dežel, 7 s hrvatskimi in ogrskimi podaniki, 79 z regnikoli, 16 s tujimi podaniki.

Tržaška mala kronika.

Goljufija 54.000 kron. Proti Arturju Kopper, pivovarnarju iz Linca, je bila izdana tiralnica od okrožnega sodišča v Kremnu (na Spodnjeavstrijskem) radi zločina goljufije za 54.000 K. Isti se je mudil v Trstu. Predno pa je došlo oblastveno naznanilo v Trst, jo je Kopper že popihnil iz našega mesta. Ker se je sumilo, da se je podal v Celovec ali pa na Dunaj, brzojavili so tja za aretacijo. Sedaj pa je došla vest, da je bil Kopper res aretiran v Celovcu.

Blazen ali hudoben? Kočijaž Dominik de Gioia, star 34 let, je peljal predvčerajšnjem ob 7. uri zvečer svojo kočijo po trgu

Barriera vecchia. Na enkrat se mu je od zadaj približal nek Libero Cucagna, 20 leten trgovski pomočnik iz Trsta, ga prijel za vrat, z drugo roko zgrabil svetilko kotičje in z isto začel besno udarjati ubogega automedonta po hrbtu. Potem pa ga je tako močno vlekla za jopič, da je kotičjaš padel raz kozla. Zbežnili potačnik je sedaj izpustil svoj blazni srd nad drugo svetilko in mahnil po njej s prvo svetilko s tako močjo, da so šle šipe obeh svetilk na kose. Ko je Bog hotel, je prišel redar, ki je hotel aretirati beznega mladiča. A ta-le je zasadi redarju tako brco v trebuh, da se je redar malone zvrnil na tla. Ta trenotek je porabil mladič, da jo je vdaril v beg, ali redar je bil kmalu za njim, ga zgrabil z močno roko in uklenjenega privlekel v zapor.

Tat, ki je vžradel 1140 K, a bil zopet okraden od žene. Karl Milič, 39 let star iz Repentabra, stanujoč v ulici Ireneo della Croce št. 4, je bil včeraj aretiran, ker je dne 2. avgusta 1907 vkradel v ulici Arcata Valentinu Cotiču, čevljarju, stanujočemu v ul. Malcanton št. 4, znesek 1140 K, katerega je Cotič hranil v žepu svojega jopiča. Isti je bil nekoliko vinjen, ko mu je Milič posegel v žep.

Ko je Miličeva žena, Josipina, stara 38 let, doma iz Sežane, kuharica v gostilni ul. Valdirivo št. 40, zapazila toliko denarja v žepu svojega soproga, mu ga je vzela in sicer kar vse, rekoč mu: "Molči, to bo za me; če ne, te ubijem!" Njemu ki je imel zadosti poguma vkrasti, je pred zganjenjem svoje polovice kar zlezo srce v hlače in prepustil njej ves plen. Ko ga je Cotič vprašal, da-li on ve kako mu je zmanjkal denar, se je Milič navedel, kakor da bi ne znal ničesar. Cotič pa je te dni povohal vso stvar in ovadil Miliča na policijo. Tat in žena sta bila oba aretirana. Poslednja je zanikala, da bi bila kaj zažugala možu; o denarju pa da ni vedela, da je pokraden.

Komandant Loydovega parnika "Tirol" umrl mod potoma. Včeraj zjutraj ob 11. uri je priplul sem lloydov parnik "Tirol" na povratku iz Sorije in Karamanije, s zastavo na pol droga. Na ladji se je nahajalo truplo parnikovega komandanta, kap. Petra Marassi, ki je umrl okolo 9. ure zjutraj dne 3. t. m., ko se je parnik nahajal na višini grškega otoka Zanta.

Kap. Marassi, ki je navadno klical svojega služabnika Slatnička rano v jutro, se oni dan ni oglasil. Služabnik je za to po 9. uri vstopil sam v kabino in ga večkrat poklical. Ker ni dobil nikakega odgovora, je prižgal električno lampo in dotakniti se kapitanevega lica, zapazil, da je bil isti mrtev. Zdravnik ladije dr. Flašner je koj pritekel a ni mogel napraviti drugega, nego konstatirati smrt, navstalo vsled kapi (hemoragije v možganih in sledeče srčne paralize). — Pri poročniku Merhaus je prevzel povelje na ladji. Truplo je bilo prenešeno v mrtvaško kapelo pri St. Justu, od koder jo prepeljejo na željo sorodnikov v Kotor, kjer jo pogrebejo v družinski grob.

Smešnica: Nekdo je pozval mlado damo na ples. — "Toda vi nimate rokavice", je dejala gosjica drzno. — "Nič zato, si že potem roke umijem".

Koledar in vreme. — Danes: Ivan pred lat. vrati. — Jutri: Stanislav škof. — Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne + 22° Celz. — Vreme včeraj: deloma jasno.

Vremenska napoved za Primorsko: Oblačno spremenljivo. Zmerni vetrovi. Temperatura mila. V začetku lepo, potem motno.

Slovenska dramatična šola v Trstu.

Po zaključku gledališke sezone otvori "Dramatično društvo" zopet dramatično šolo. Ista bo imela letos dva tečaja in sicer:

1. pripravljalni tečaj, v katerega se bo sprejemalo začetnike, t. j. tiste dame in gospode, ki se hočejo izobraziti za igralske in ki doslej še niso nastopali na odru. Ta tečaj bo obsegal: a) praktični dramatični pouk (učitelja: za gospode — g. režiser Verovšek, za dame — gospa Danilova); b) pouk v slovenskem jeziku in slovstvu (učitelj: t. č. društveni predsednik g. profesor dr. Merhar); c) pouk v fonetiki in deklamaciji (učitelj: t. č. gledališki intendant g. Knapflich).

2. višji umetniški tečaj za vse aktivne člane slovenskega gledališča (t. j. igralske in igralske, ki so nastopali v pretekli in bodo nastopali v prihodnji sezoni na gledališkem odru). Ta tečaj bo izključno teoretičen in bo imel akademičen značaj. Obsegal bo v prvi vrsti predavanja o dramatični umetnosti in o splošnem slovstvu kakor tudi o estetiki, psihologiji, filozofiji itd. Za predavanja o teh predmetih je Dramatično društvo deloma že pridobilo strokovnjakov, deloma jih upa še pridobiti. K predavanjem bo imelo dostop tudi drugo občinstvo proti izkazilu z legitimacijami, ki se bodo dobivale v društveni pisarni.

Pozneje se otvori tudi poseben tečaj za otroke.

Dramatična šola začne v prvem tečaju dne 10. maja, v drugem nekoliko pozneje, in bo trajala do 30. junija, a se zopet otvori s 1. septembrom t. l.

Pouk bo povsem brezplačen.

Prijaviti se je ali pismeno društvenemu predsedniku, profesorju dr. Merharju (via Giustinih št. 4, I), ali pa ustmeno v pisarni Dramatičnega društva (Narodni dom, polunadstropje, vhod pri hotelu) od 11.—12. ure dopol, in sicer najkasneje do petka 8. maja.

Na pismenih prijavah treba naznaniti samo ime in stanovanje.

Vabijo se torej vsi, ki imajo veselje do gledališča in ki se hočejo umetniško naobraziti, da se vpišejo v dramatično šolo.

Vse druge podrobnosti se objavijo svoječasno.

Društvene vesti.

Podružnica družbe sv. Cirila in Metodija na Greti priredi v nedeljo 17. t. m. veliko veselico v korist šolske družbe sv. C.-M.

Blagohotno sodelujeta pevsko društvo "Zarja" v Rojanu in elitni salonski orkester "Trgovskega izobraževalnega društva" v Trstu. Veselica se bo vršila v prostorih "Kons. društva" v Rojanu.

V nedeljo dne 10. maja priredi, kakor že javljeno, pevsko društvo "Zarja" v Rojanu svojo veselico v prostorih "Kons. društva" v Rojanu.

Na vspredu bo petje, šaljivi prizori in burka Jake Štoka "Zgrešeno nadstropje" glavno ulogo igra iz prijaznosti gosp. Jaka Štoka.

Po zvršenem vspredu bo ples. Kdor pride v nedeljo v Rojan, mu gotovo ne bo žal, ker zabave bo obilo.

Začetek ob 6. uri popoldne. Vstopnina na veselico 50 st. sedeži 30 st.; k plesu gospodje 80 st. dame 40 st. Podrobnosti so na letakih.

Akad. fer. društvo "Balkan" ima danes svoj redni sestanek. Predaval bo tov. Mikulec o temi: "Perijodična povrnitev boja za prvenstvo med slovanskim in germanskim plemenom".

Darovi.

Na mesto venca pok. g. Idi Polley daruje gospod Jakob Klemenc K 10 za moško podružnico sv. Cirila in Met. Denar hrani uprava.

Nar. delav. organizacija

Odborniki vseh skupin so vabjeni na nočijsko važno sejo ob 7 in pol uri.

Vesti iz Goriške.

Pevsko in brašno društvo "LIRA" v Komnu priredi na Binkoštni ponedeljek veliko veselico s petjem, igro, plesom in sodelovanjem vojaške godbe. Toliko v naznanilo bratskim društvom.

Pevsko in glasbeno društvo v Gorici priredi dne 16. maja 1908 svoj I. mladinski koncert.

V Renčah so imeli v nedeljo slavnost zaključka letošnjega tečaja na zidarski šoli. V učnih prostorih je bila obenem razstava letošnjih izdelkov te šole. Posebno so se odlikovale risarije. Ob zaključku so bili obdaro vani odlikovani učenci.

Gad je pičil 8 let starega Antona Siliča iz St. Ferjana v Brdah. Deček se nahaja v goriški bolnišnici.

Vesti iz Istre.

Od sv. Antona v Istri. Od nas pač redkokedaj prihaja kaj v javnost. Od poročila o lepo vspelem volilnem shodu pred letom dni pa do današnjega dopisa ni se oglasil od tudi noben dopisnik.

Živimo pa le tudi pri nas. Imamo svojo godbo, svoje na novo omladilo pevsko društvo in imamo upanje na skorajšnje poslovanje domače posojilnice in domačega konsumnega društva. Konsumne zadruge v vseh sosednjih župnijah namreč dobro napredujejo. Mi pa mislimo na zadrugo, ki bi se bavila več z nakupovanjem domačih pridelkov in razpošiljanjem v tujino, nego na zadrugo, ki bi delala konkurenco samo gostilničarjem in trgovcem, zoper katere se tukaj ne moremo ravno pritoževati.

Naše pomlajeno pevsko društvo "Svoboda" je priredilo dne 26. malega travna t. l. veselico ter povabilo druga sosednja društva na sodelovanje. Odzvali sta se. žal, samo "Ilirija" iz Pobega ter "Istra" iz Kopra. Naša godba nam je seveda stala kakor zvesta sestra ob boku.

Veselica je vspela, vključ v nestalnemu vremenu, jako vro. — Da-si je držala hribov v postelji našega predsednika dr. pevovodjo "Ilirije", vendar obe društvi poguma le nista izgubili.

Vse točke razporeda, pevske, godbene, dramske, deklamacijske, vse je bilo tako dobro izvedeno, da je obilnozbrano občinstvo bilo vzradčeno.

Omenjamo, da je dramska predstava bila kakor navlašč izbrana za naše razmere. Vesela igra "Zapojem" je, kakor bi bila zasnovana pod pritiskom istrskih razmer. Zato je narodu tembolje ugajala.

Deklamacija "Križ ob razpotju" pa slika povod in nasledke socialnih bojev, ki bi, ako se ne spravijo v drug tir, morali privedi narod do tega, da ne bo nikdo obdelaval zemlje in nazadnje — stradali vsi.

Ni treba povdarjati še posebej, da smo se, potem, ko smo priredili bratskim društvom ob odhodu pozdrav z godbo, petjem in raketami, razšli prav veselih in zadovoljnih lic, želeči si večkratne ponovitve podobnih zabav.

Vesti iz Štajerske.

Ureditev Savinje pri Celju. Minoli teden je posebna komisija na ukaz poljedel-

Velika zaloga vsakovrstnega pohištva

navadne do najfineje vrste po najnižjih cenah.

Peter Jeraj

TRST, ulica Vincenzo Bellini št. 13

ter vogal ulice sv. Katarina.

Čudež iznajdbe! Uničenje stenic in jajčic.

Tekočina Morgana je preizkušena ::

kakor najuspešnejše sredstvo ter edina med številnimi tekočinami te vrste.

"MORGANA" uničuje stence, ne da bi pri tem škodovala pohištva ter ne smrdi. Kjer se enkrat pomaže s tekočino "MORGANA" je izključeno, da se stence zopet zakotijo. "MORGANA" je preizkušena od kompetentnih oblasti. Onim, ki so v stanu dokazati neveselb, se denar vrne. — Po deželi pošilja se po poštnem povzetju. — Steklenice po 25 krajcarjev.

Na prodaj v **Tomaž Zadnik** ulica Farneto 33

Direktni dovoz štajerskih kokoši in jajc. Specijaliteta: **Graške Poulands.** Cene dogovorne. — Postrežba na dom. **Ulica Campanile št. 15.**

Velika izbora Pohištva

Pohištvo svetle in temne, spalne in jedilne sobe, divani, obešala, pisalne mize, železne postelje, slike, zrcala, stoli, popolno pohištvo za kuhinje in tudi posamezni komadi.

Trst, via Chiozza 8

(Rudeče table)

VITTORIO DOPLICHER

Najnižje cene.

Dr. ERNEST MENZEL

specijalist za otroške bolezni

prej asistent otroške bolnišnice dunaj. poliklinike

sprejema od 4.-5. pop.

:: TRST ::

Trg Sv. Caterina št. 2.

Najlepše slike ::

je dobiti v elektrofotografskem ateljeju

Antona Jerkiča v Trstu

via delle Poste št. 10

Fotografiranje se vrši izključno pri čarobni električni razsvetljavi. Oglejte si krasne umetniške izdelke v vzhodu, ki so neprekosljive v efektu.

Dr. Fran Korsano

specijalist za sifilitične in kožne bolezni

ima svoj ambulatorij

v Trstu, v ulici San Nicolò št. 9

(nad Jadransko Banko)

Sprejema od 12. do 1. in od 5. in pol do 8. in pol pop

Zdravljenje krvi

Čaj "Tisočerni cvet" (Millefiori)

Čisti kri ter je izvrstno sredstvo proti onim slučajem, če peče v želodcu, kakor proti slabemu prebavljanju in hemoroidam. Jeden cnot za zdravljenje stane 1 K ter se dobiva v odlikovani lekarni

PRAXMARER „Mi due Mori“ Trst, veliki trg

Edini zavod za popraviljanje Pnevmatikov

Trst — via S. Lazzaro št. 16 — Trst

Podružnica tovarne usnjatih in gumijevih antiderapantnih pnevmatikov

J. Garçonnet, 77 Rue de Paris, Clichy (Seine)

Izvršuje popraviljanje pnevmatikov z antiderapants iz gladkega gumija, notranje prevlake s tkano, pnevmatičnih črev vsake tovarne, počenih, prerezanih ali na drug način pokvarjenih. — Popravlja se z redko preciznostjo ter se jamči za trajnost, kakor pri novih. Specijelno patentovano vulkaniziranje. — Poprave se izvršujejo v najkrajšem času.

Vsak gostilničar in trgovec z vinom

popravi lahko skisano vino s praškom od kemika RONCA, kateri skisanemu vinu kisline vso odvzame.

Prašek za popraviljanje skisanega vina v omotih za 10 hekt. . . K 7.—

„ohranjenje vina“ „ „ 25 „ 3.—

„ „ „ 7.—

Dobiva se le pri **Ivan Schuster-ju, Trst ul. G. Donizetti 5**

TELEFON 855

Razpošiljatev proti povzetju.

TELEFON 855

Napravite en poskus in reprimani bode, da ni nikaka sleparija.

V pekarni in sladličarni

VINKO SKERK, Trst via Acquedotto 15

in v podružnici via Miramar 9 se dobi vedno sveži kruh, najfinejša moke, čokolade fina dezerina vina v buteljkah, raznovrstne bliskote, tudi za čaj. Sprejme se naročila za torte, in krokanke. — SPECIJALITETA: PUSTNI KROFI

Tržiška tovarna za olja, mazilo za vozove, kemiški proizvodi

Kollar & Breitner

Tovarne: Katram, Asphalt, Karton za pokrivanje, lesni Cement, Karbolinej, Naftalina „GROSSOL“ itd. itd.

Grossol

za sedaj priznana kakor najbolje in najtrajnejše mazilo, ki ohranja nove in stare plasti na asfaltnih kartonih, skrilnih ploščah in vsakovrstnem lamarinu.

Asfaltirani kartoni, izolatorni kartoni, lesni cement, karbolinej, karbolna kiselina, asfalti in drugi proizvodi iz asfalta in katrama, opozila olja, mast za stroje, mazila za vozove, priznane in najboljše znamke (registrirane) mast za vagone, mast-vaselina za kože, mast za orožje, voščilo za čevlje itd.

Tovarna in pisarna v TRŽIČU (Monfalcone) pri Trstu.

CARLO GORTAN Zaloga olja - Trst - V. Santa Caterina 13. Prodaja na veliko in na drobno TELEFON 865.

skega ministerstva pregledala načrt za ureditev Savinje pri Celju. S tem se približuje svoji rešitvi vprašanje, ki je za Celje zelo važno.

Književnost in umetnost

„Ljubljanski Zvon“. Izšel je majski zvezek z zanimivo vsebino, iz katere omenjamo trije novih povesti: Vladko Kurec — „V gaju“; Ivan Cankar — „Jakobovo hudo delstvo“; Milan Pugalj — „Matija in njegova ljubezen“. Poleg tega se nadaljuje v številki povest Fr. Strnada — „Sodoma“. Nov je tudi spis dr. M. Murka „Kopitar in Vuk Karadžić“. V pesniškem delu so zastopani: Vl. Levstik, M. Pugalj, Voj. Moč, C. Goar itd. Med književnimi poročili sta kritiki dr. L. Merharja o Cankarju in dr. Jos. Tominška o Mešku.

„Dom in svet“. Majnikova številka ima urodom originalno vinjeto risarja M. Gasparija, posvečeno Simonu Jenku; risbo Lade Novak „Lov na jelena“, zamenito sliko Jana Matejke „Peter Skrga napoveduje propad Poljske“, in še raznih drugih ilustracij. Tudi književni del je jako bogat; med drugim prinaša izvirno slovensko dramo v 3. dejanjih „Iznajdba“ V. Trtnika.

Dr. F. Mandić: „Das Meer und die Heilkraft der Meerbäder“ (Morje in zdravilna moč morskih kopeli). Pod tem naslovom je izdal znani odlični tržaški zdravnik in sanitetni svetovalec c. kr. ravnateljstva drž. železnice v Trstu dr. Mandić brošuro, v kateri spodbuja železniško upravo, naj bi napravila v Trstu poleg državnega kolodvora mersko kopališče za želznice. Želimo le, da bi ta brošura, ki je pisana jako toplo, zanimivo in prepričevalno, dosegla svoj humani namen v blagor železničarjev. Brošura je izšla v lastni založbi g. pisatelja.

Gospodarstvo.

Trgovsko obrtna zadruga v Trstu je imela do konca meseca aprila t. l. prometa K 1.367.404,42, hranilnih vlog se je vložilo K 288.210,03, hranilnih vlog se je vzdignilo K 280.640,42. Več vložilo nego vzdignilo K 7.569,61. Posojil se je izplačalo K 96.015,—, posojil se je vrnilo K 68.192,41. Več posojilo nego vrnilo K 17.822,59. Stanje hranilnih vlog K 442.288,93. Stanje posojil K 393.648,73.

Od ustanovitve do 30. aprila t. l. je imela zadruga prometa v skupnem znesku K 5.927.415,70.

Zimske setve.

Glasom izvestja poljedeljskega ministra stojte zimske setve po vsej Ogrski za sedaj povoljno. Tako tudi v Nemčiji, v Romunski in Angleški. Slabeje je v Ameriki.

„Tržaška posojilnica in hranilnica“ je imela v mesecu aprilu t. l. K 1.502.522,22 prometa; med temi je bilo vloženih vlog K 389.385,44, izplačanih vlog K 413.429,81. Posojil se je izplačalo K 248.902,70, vrnilo pa K 83.565,52. Skupni promet do inkl. 30. aprila iznaša K 6.442.545,03.

Razne vesti.

Pruski princ prestopi na katoliško vero. Iz Berolina javljajo, da pruski princ Friderik Henrik, sin umrlega brunsvičkega princa-regenta Albrehta, prestopi na katoliško vero. Princ biva sedaj v Italiji.

Škoda, ki jo je zadnji tornado napravil v Združenih državah, cenijo približno na 50 milij. dolarjev.

Zadnje brzojavne vesti.

Ruski reakcionarci hočejo izključiti Žide iz vojaške službe.

BEROLIN 5. „Lokal-Anzeiger“ poroča iz Petrograda: Načelnik najskrajnejše leveice v dumi, Puriskijevič, namerava staviti v dumi predlog, da se ruske Žide oprosti iz vojaške službe. Paskijevič hoče, da se izključijo Žide iz vojaške službe, kakor je to v Romunski; zato bodo pa morali Žide plačevati davek v znesku 80 milijonov na leto. Vsak Žid od 18. do 50. leta naj plačuje na leto 10 rubljev. — „Novoje Vremja“ zagotavlja, da ima ta predlog v vojaških krogih mnogo pristašev. Ministerski predsednik Stolipin je baje prosil Puriskijeviča, naj ne predloži svojega načrta.

MALI OGLASI.

Sprejme se takoj 16-letni pomočnik za prodajalno jestvin. Naslov pove Inzeratni oddelek Edinosti.

Tvrška Ivan Simitz Barriera 32 s filijalko v ul. Gionue Carducci 31 prodaja po znanih nizkih cenah obleke in blago za moške obleke povsem uovo. Specijaliteta drobnih premetov za krojače.

Prodajo se obleke in površniki za moške in dečke na tedenske ali mesečne obroke. Ulica Caserma 12/1.

Oddam v najem krojaško delavnico s plinovo razsvetljavo ter v dobri legi. Sv. Ivan št. 418.

Sprejme se takoj deček star 14 let kakor vajence v prodajalno jestvin. Prednost imajo z dežele. Naslov pove Inzeratni oddelek Edinosti.

Vsakovrstne slamnike priporoča sl. občinstvu in gg. trgovcem Fran. Ceras, tovarna slamnikov v Stob p. Domžale Kranjske. Cenik na zahtevo pošto. Prosto. Cene primerne, postrežba točna.

Rihenberk pod Štanjelom je najlepši kraj Viraške doline. — Gostilna. Ličen nudi tečno postrežbo, izborna vipavka vina teru kraški in Steinfeldski pivo; 21 sob za prenočiščen. — Maks Ličen, gostiničar.

Išče se mladi vrtnarski delavec za vrtnarski zavod v Zadru. in to kakor stalni delavec. Plačilo po dogovoru. Plača se mu tudi vozni nino. Fonudle pod „Vrtnar“ poste restante, Arbanasi pri Zadru.

Agente za zavarovanje proti požaru itd. išče Dr. Starce, glavni zastopnik „Vzajemne zavarovalnice“ na Proseku pri Trstu.

Ravnateljstvo „Grand Hotela

„Ziglav“ v Bohinjski Bistrici

si usoja slavnemu občinstvu uljudno naznaniti, da se podjetje

v nedeljo 17. maja otvori

Povodom otvoritve svira ljubljanska mestna društvena godba med **TABLE d' HOTE** izbran program in zvečer priredi lista

specijalen umetniški koncert.

Navedeni hotel bo vodil znan izkušen strokovnjak, katerega dosedanje delovanje jamči v vsakem oziru za solidnost.

Kdor želi vzeti v najem kako stanovanje, skladišče ali prodajalnico

Obrne naj se na **Trieste-office**

avtorizovana agencija za nepremičnine in trgovino

ulica S. Giovanni 18 pritličje. — Telefon 371.

Na najvišje povelje c. in kr. apostolskega veličanstva

XXVI. c. kr. državna loterija

za skupne vojaške dobrodelne namene

Ta denarna loterija, ki je edina v Avstriji postavno dovoljena, ima 18.390 dobitkov v gotovini v skupnem znesku K 513.580.

Glavni dobiček znaša **2000000** kron v gotovini

Zrebanje se vrši nepreklicno dne 14. maja 1908.

Srečka stane 4 kron

ter se dobi v oddelku za državne loterije na Danaju, III. Vordere Zollamstrasse 7, v loterijskih nabiralnicah, tobakarnah, pri davčnih, poštah, telegrafskih in železniških uradih, v menjalnicah itd. Načrti za knjopavce srečk se dobijo brezplačno. Srečke so poštne proste.

C. kr. loterijsko ravnateljstvo

(oddelek za drž. loterije)

NOVA MESNICA

Trst, ul. Belvedere 40

Prodaja se goveje meso prve vrste, kakor tudi grško meso, najfinije telečje in janjeje, kodani C. Sovrano.

DELNIŠKA DRUŽBA GRËINITZ

Trst, Piazza Carlo Goldoni št. 2
Corso št. 35

Zaloga

traverz, železniških šin, potrebščin za stavbinstvo sploh in priprav za cestarska dela. — Orodja za vrtnarje, kamnoseke in zidarje. — Orodja in strojevi za poljedelstvo. — Štralk za orte in strojevi za zveplanje tr. — Specijalitete za pohišno opravo od priproste najfinije kakovosti. — Vse po skrajno nizkih cenah.

Giuseppe d'Andrea

Teracerarski mojster

Trst - San Giacomo in Monte 6

Prvo podjetje za navadna in fina teracerarska dela

obstoječe od leta 1852

Sprejme se tudi popraviljarja.

Shojališče v M. rodišnici Mizzan (S. Giacomo) S. Jak.

Proda se

mozaična mizica ter je dična soba. Sprejme se naročila za vsaki slog Specijaliteta dela za ladje. Mizar, ulica Cereria št. 2.

Skladišče pohištva

VITTORIO VOSILLA

preseljeno iz Lipskega trga 7 v ulico Sanità št. 8 vogal ul. Porporella

nasproti kavarni Fedel Triestino

je bogato založeno z novim neprekosljivim solidnim in eleg. pohištvom CENE ZMERNE.

Pekarna in sladničarna

Benedikt Suban, Trst ulica dell' Istria št. 12

Dobi se svež kruh trikrat na dan testenine lastnega izdelka, biskotinov in likerji v buteljkah.

Velika prodaja moke, sladkarij itd. Po zmernih cenah — Postrežba na dom.

„FLOLLA“

priznan kakor najboljša in neprekosljiva vrsta vseh gumijevih higienskih predmetov in ribjih mehurcev

DVELETNA GARANCIJA

M. Gál — Trst, Corso 4.

Posiljate po gl. 2, 3, 4, 5. Delalstva pasov, kitiš pasov, elastičnih nogavic, obvez, ravnodržalcev, bergelj in bidet, irigatorji od gl. 1,20 naprej. Toplomeri za vročino K 2, nav. K — 50.

Pietro Cucit

mizar

Trst, ulica Fontana št. 7 in 9.

Specijalist za razkošno pohištvo vsakega kroja.

Vsakovrstna dela v lesu.

Prodajalnice jestvin

Peter Peternel, Trst

ulica Giulia 76.

Prodaja: kavo, riž, testenine, sladkor, moko, maslo, mlo, olje, aveže in suho sadje, kostanj, otrobi, sočivo, itd. Poštne pošiljke na deželo od 5 kg naprej. Otrebi, moka, oves na drobno in debelo po konkurenčnih cenah.

Vsak dan sveže blago.

Poreška klet. Filijalka na

Opčinah 176.

Podpisani prodaja naravna vina lastnega pridelka iz lastnih vinogradov, nahajajočih se v okolici Poreča.

CENE:

Zeran v sodih najmanj 56 litrov po 16 kr. liter

Vino belo v sodih najmanj 56 lit. „ 20 „ „

Domači tropinovec „ 60 „ „

Za trgovce cene po dogovoru.

Razpošilja se po povzetju. — Vračunjene sodove se jemlje nazaj, ako so nepokvarjeni in prosti prevoza.

Ivan Stanich

veleposesnik v Istri.

STARA MIRODILNICA

Fed. F. Huber Succ.

TRST, ul. Barriera vecchia št. 26.

BOGATA ZALOGA

barv, povlak, čopičev, pramenitj, kemičnih izdelkov, miner. vod, parfimov, zamah, železne žice, elastike za cepljenje, mila in STEKLENIH ŠIP

Hotel Balkan

70 sob, elektr. razsvetljava, lift, kopelji Cene zmerne, Počkaj & Kögl.

Hotel Balkan